№ 219 ԿԻՐԱԿԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 5

1908
ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 5 № 219

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզւով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ
(36-րդ ՏԱՐԻ)
ԱԶԱՏ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ
Հասցէն՝
ТИФЛИСЪ, редакція «МШАКЪ».
TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՅ ՎԵՐՋԸ 3 ՌՈՒԲԼԻ
Ամսական ՄԷԿ ռուբլի

Ամերիկա տարեկան	6 դոլլար
Եւրօպա »	30 ֆրանկ
Պարսկաստան »	10 ռուբլի
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել	40 կոպ.

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

սրանով յայտնում է, որ գաղթականներին հայրենիք վերադարձնելու գործին նպաստելու համար խորհուրդը կազմել է յատուկ յանձնաժողով, որի անդամները ամէն օր ընկերութեան գրասենեակում ընդունում և արձանագրում են վերադառնալ ցանկացողների անունները:

Լիայոյս լինելով հասարակութեան բոլոր խաւերի համակրութեան վրա՝ Խորհուրդը հրաւիրում է ամենքին էլ կամաւոր նուիրատուութիւններով օգնել իրան այդ ծանր գործում: Նուէրները կարելի է հասցնել Խորհրդին անմիջապէս կամ խմբագրութիւնների միջոցով:

(կ. ե. հ.) ա. 3—1

ՄԱՀՈՒԴԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հեռախօս № 667 Ս. Ս. ԳՈՒԼԵԱՆՑԻ Փիր. գոյութ. ունի 1870 թ.

Վասնայա փող., տուն Շադինովի

Ստացված են մեծ քանակութեամբ Ռուսաստանի և արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից ՄԱՀՈՒԴԵԱՑ ԳՈՐԾՈՒԱԾՔՆԵՐ տղամարդկանց հագուստի համար, ֆօրմեննի կտորներ բոլոր հաստատութիւնների համար, դիագօնալ, կաստոր, մահուդ, դրապ, և այլն: Նոյնպէս տաք վերմակներ բոլոր տեսակներից և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Գները մատչելի են, առանց սակարկութեան:

(հ. կ. ե.) (առ.) 10—2

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՐՏԻՍՏԻԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հայ Դերասանական Ընկերակցութիւնը

Երկուշաբթի, հոկտեմբերի 6-ին

Սէզօնի բացման առիթով

Կը ներկայացնէ առաջին անգամ հայոց բեմի վրա

ԿԵԱՆՔԻ ՁԱՅՆԸ

պիէս 4 գործ. Ե. Բերգստրեօմի, Թարգմանութիւն Սիմակի

Մասնակցում են (ըստ այբուբէնի) օր. Ադամեան, տ. տ. Արաքս, Գուլազեան-Նոնիկեան, Մելիքեան, Յասմիկ, պ. պ. Զարիֆեան, Թորոսեան, Յարութիւնեան, Մամիկոնեան.

Սկիզբը ուղիղ երեկոյեան ժամը 8-ին:

Ռեժիսսեօր՝ Ս. Քափանակեան

Յայտարարվում է, որ հարկաւոր է նորոգել անդամութեան տոմսակները և վեց ռուբլու կտրօնները:

Հայոց Դրամատ. Ընկ. Վարչութիւն

(ա.) 1—1

ՊԱԽԱՐԱԿԵԼԻ ՎԱՐՄՈՒՆՔ

Չենք կարող հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը չը դարձնել Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեան մի պախարակելի գործելակերպի վրա:

Յայտնի է, թէ ինչ պայմանների մէջ ընտրվեց այդ հոգաբարձութիւնը 2 տարի առաջ: Ամենամեծ և փքուն խոստումներով հանդէս եկաւ այդ հոգաբարձութիւնը, բայց, դժբաղդաբար, ամբողջ երկու տարվայ ընթացքում նա զլացաւ իր գործունէութեան մասին որևէ հաշիւ, տեղեկութիւն ներկայացնել ժողովրդին, այնպէս որ հասարակութիւնը այսօր կատարեալ անորոշութեան և անստուգութեան մէջ է Ներսիսեան դպրոցի թէ տնտեսական և թէ ուսումնական գործերի վիճակի մասին: Եւ բնական է, որ այդ անստուգութիւնը, անորոշութիւնը հաւանականութիւն ընծայէր այն մի շարք աննպաստ տեղեկութիւններին, որոնք տարածվեցին վերջերս Ներսիսեան դպրոցի մասին, և գլխաւորապէս այն կէտի վերաբերմամբ, թէ հոգաբարձութիւնը ձեռնամուխ է եղել անձեռնմխելի գումարներին, ահագին ծախքերի դուռն է բացել իր կուսակիցներին շահելու նպատակով և այլն:

Ճիշտ էին թէ սխալ այդ տեղեկութիւնները, համապատասխան էին նրանք իրականութեան թէ ոչ—այդ հանգամանքը կարելի էր պարզել միայն նրանով, եթէ հոգաբարձութիւնը, ինչպէս վայել է ամէն մի օրինաւոր հաստատութեան և ինչպէս կատարել են միշտ նրա նախորդ հոգաբարձութիւնները, իր ժամանակին, ամէն տարի, ակտի ժամանակ, տպագրած լինէր իր գործունէութեան տեղեկագիրը և հասարակութեան, ժողովրդի, մամուլի քննադատութեան նիւթ դարձրած: Բայց այդպէս չէ վարվել ներկայ հոգաբարձութիւնը. նա բոլորովին հակառակ ընթացք է բռնել:

Եւ դրա ամենապերճախօս ապացոյցն այն է, որ ամսիս 7-ին, երեքշաբթի օրը, առաջնորդարանում նշանակված է այն պատուիրակների ժողովը, որ պէտք է ընտրէ 6 հոգաբարձուներ և որին այժմեան հոգաբարձութիւնը պէտք է ներկայացնէ իր երկու տարվայ գործունէութեան տեղեկագիրը և հաշիւը, և սակայն մինչև այսօր, կիրակի, այդ ժողովի մասին չը կայ որևէ պաշտօնական ծանուցում լրագիրների մէջ. մինչև այսօր, կիրակի, հոգաբարձութիւնը չէ տարածել իր տպագրած հաշիւները, նոյնիսկ չէ ուղարկել խմբագրութիւններին:

Ի՞նչ նպատակով է կատարվում գաղտագողի բնաւորութիւն ունեցող այդ վարմունքը: Միայն մի նպատակ կարող է լինել, այն՝ որ հաշիւը առաջուց մամուլի և հասարակութեան քննութեան առարկայ չը դառնայ. որ պատուիրակների այն փոքրաթիւ մասը, որը համակված չէ թայֆայական ձգտումներով, առիթ և հնարաւորութիւն չունենայ առաջուց ծանօթանալ հաշիւների հետ:

Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը պարտաւոր էր բարոյապէս իր հաշիւը հրատարակել, մամուլի և հասարակութեան սեփականութիւն դարձնել նախքան ժողովը: Նա, իբրև մի կարևոր ազգային հաստատութեան ղեկավար մարմին, չը պէտք է վախենար լոյսից, մամուլի և հասարակութեան քննադատութիւնից. նա չը պէտք է սեփականացնէր այնպիսի գործելակերպ, որ վայել է միայն «թայֆայական» խմբակներին:

Մաքուր, անբիծ գործունէութիւն ունեցող հաստատութիւնը երբէք չը պէտք է վախենայ լոյսից, մերկացումներից: Նա ամէն միջոց պէտք է հայթայթէ հասարակութեանը՝ լայն կերպով ծանօթանալու իր գործունէութեան հետ:

Դուք վախենում էք լոյսից, դուք վախենում էք մամուլի քննադատութիւնից, դուք ուրեմն ձեր կոչման բարձրութեան վրա չէք կանգնած: Ապարէզ տուէք աւելի արժանաւորներին:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Ռէյտերի գործակալութիւնը Սեուլից տեղեկութիւններ է ստացել, որ երկիւղ կայ՝ մի գուցէ լուրջ միջադէպ ծագէ Չինաստանի և Եապոնիայի միջև, նկատի առնելով այն ընդհարումը, որ տեղի ունեցաւ չին և եապօն զօրքերի միջև Կանտօում, Հիւսիսային Չինաստանում: Ձեռքի տակ եղած տեղեկութիւնների համաձայն, թշնամական գործողութիւնները սկսեցին չինացիները, որոնք հրացանազարկեցին եապօնացի զինւորների զրաւած ոստիկանատունը: Հրացանաձգութիւնը տևեց մի քանի ժամ. սպանվածների թիւը յայտնի չէ: Եապօնական արտաքին գործերի մինիստրութիւնը Պեկինում յայտարարեց, որ եթէ անյապաղ բաւարարութիւն չը տրվի Եապօնիային, այն ժամանակ եապօնական զօրքերը հաւանօրէն կանցնեն չինական սահմանը: («Հ. Գ.»)

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Մինիստր Իզվոլսկին հոկտեմբերի 1-ի կէսօրին այցելեց արտաքին գործերի մինիստրութիւնը՝ Գրէյի հետ վերջնականապէս խօսակցելու համար: Իզվոլսկին և Գրէյը հրաժեշտ տուին միմեանց ամենասրտագին կերպով: Մնաս բարև ասելու եկան նաև գերմանական, աւստրիական և իտալական դեսպանները, նաև դիպլօմատիական մարմնի միւս ներկայացուցիչները:

Մեկնելուց առաջ Իզվոլսկին Ռէյտերի ներկայացուցչի հետ զրուցելիս ասաց, որ նա կը ցանկանար շնորհակալութիւն յայտնել սիրալիրութեան այն բազմաթիւ ապացոյցների համար, որ ցոյց տուին իր վերաբերութեամբ, և կը կամենար այդ բոլորի մէջ տեսնել համակրանք դէպի Ռուսաստանը, ու աւելացրեց, որ անհերքելի ապացոյցներ է ստացել, որ և ապագայում կարելի է յուսալ սրտագին և բարեկամական յարաբերութիւնների պահպանման երկու երկիրների միջև, որոնք շատ և շատ ծանրակշիռ առիթներ ունեն յօգուտ միահամուռ գործունէութեան՝ժողովուրդների միջև բարեկամութիւն և խաղաղութիւն տարածելու գործում: Անձնական ապաւորութիւնների նկատմամբ նա ասաց, որ նրան հաճելի է շեշտել անգլիական վաղեմի հիւրասիրութիւնը: Մինիստրն առանձնապէս զարմացած է քաղաքական կուսակցութիւնների լիդերների ազգային արտաքին քաղաքականութեան մէջ երևան հանած անկեղծ փոխադարձ աջակցութիւնից: («Հ. Գ.»)

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Ռէյտէրին Կ. Պոլսից հաղորդում են. «Բ. Դուռը, մի հրահանգիչ նօտայով մեծ պետութիւնների ուշադրութիւնը Բօլգարիայի պատերազմական պատրաստութիւնների վրա դարձնելով և վերստին հաստատելով Թիւրքիայի խաղաղ մտադրութիւնները, նախազգուշացնում է, որ եթէ Բօլգարիան կը յամառէ ներկայումս իր գրաւած դրութեան մէջ, այն դէպքում Թիւրքիան իր ցանկութեան համաձայն ստիպված կը լինի նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնել, իր վրայից վերցնելով միևնոյն ժամանակ պատասխանատուութիւնը միջադէպի դէպքում»: («Հ. Գ.»)

Սօֆիա, 3 հոկտեմբերի

Դարդանէլի նեղուցի իշխանութիւնները արգելել են բօլգարական «Բօրիս» նաւին ափ իջեցնել ճանապարհորդների, բեռնել և դատարկել ապրանքները: Նաւը գնաց Պիրէյ: («Հ. Գ.»)

Պրագա, 3 հոկտեմբերի

Երէկ սէյմում տեղի ունեցաւ օբստրուկցիա, միաժամանակ բարձրացաւ անասելի աղմուկ: Պատգամաւորները հրում էին իրար, յարձակվում էին իրար վրա հայհոյական խօսքերով, թանաքամաններով: Չեխ պատգամաւորներից մի քանիսի երեսին թանաք քսեցին, շատերի երեսները չանկռտվեցին, մի քանիսի շորերը պատռվեցին: Աղմուկը չէր դադարում, նիստը փակվեց: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 3 հոկտեմբերի

Չեխական սէյմի նստաշրջանը փակվեց: Կառավարութիւնը այդ քայլն արեց՝ հասարակական կարգ ու կանօնը խանգարող բոլոր արգելքները վերացնելու անհրաժեշտութիւնից դրդված: («Հ. Գ.»)

Բէլգրադ, 3 հոկտեմբերի

Այն տեղեկութիւնը, իբր Պետր Թագաւորը մեկնել է կամ պատրաստվում է մեկնել, միանգամայն սուտ է: Թագաւորը գտնվում է Բէլգրադում և պալատական շրջանների յայտարարութիւնների համաձայն ոչ մի ճանապարհորդութեան մասին չէ էլ մտածում: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 3 հոկտեմբերի

Աւստրօ-ունգարական դեսպանը երէկ մեծ վէզիրի և արտաքին ու ներքին գործերի մինիստրների առաջ վճռական առաջադրութիւններ արեց աւստրիական ապրանքներին յայտարարված բօյկօտի, Եաֆֆայում տեղի ունեցած միջադէպի և առաւելապէս աւստրիական Լլօյդի ապրանքները դատարկելու արգելքների առիթով: Դեսպանը մատնանշեց, որ բեռնակիր բանւորներին դրդում են Աւստրիայի դէմ. դա կարող է անախորժ հետևանքներ առաջ բերել:

Ի պատասխանի Թիւրքական մինիստրների յայտարարութեան՝ թէ ազգային շարժման դէմ ոչինչ չէ կարելի անել, դեսպանը պատասխանեց, որ նաւերի ապրանքները դատարկելու ժամանակ որևէ խօսք չէ կարող լինել ազգային շարժման մասին. դատարկողները անկասկած դրդիչներ են: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 3 հոկտեմբերի

Քաղաքապետութեան ընտրութիւնները մեծ վէճ յարուցեցին թիւրքերի և յոյների միջև: Այն քաղաքապետութիւններում, ուր յոյները յաղթութիւն տարան, ընտրութիւնները բեկանել են: Պատրիարքութիւնը բողոքեց, որ ապօրինաբար բեկանել են Պերայի, Զմիւռնիայի, Ադրիանուպօլսի ու Կիրասօնի ընտրութիւնները, և նախազգուշացրեց կառավարութեան, որ եթէ բողոքը չը յարգվի, այն ժամանակ յոյները ձեռնպահ կը մնան քաղաքապետութեան ընտրութիւններից:

Բէշիկթաշում, ոստիկանատան մօտ, ամբոխը սպանեց մի յոյնի և մահացու կերպով վիրաւորեց նրա թրքուհի կնոջը նրա համար, որ վճռել էր քրիստոնէութիւն ընդունել:

Այդ առիթով հրատարակված կառավարութեան յայտարարութեան մէջ ասված է, որ դրդիչները կը յանձնվեն դատարանին: («Հ. Գ.»)

Բուդապեշտ, 3 հոկտեմբերի

Ունգարական պատգամաւորութեան մասնաժողովի նիստում, զինւորական բիւջէն քննելու ժամանակ, զինւորական մինիստրը գոհունակութիւն յայտնեց, զօրքերի հասցէին զօվասանական ու վստահութեան ճառեր արտասանելու առիթով, և յայտնեց, որ թէև դրութիւնը վերին աստիճանի լուրջ է համարում, այնուամենայնիւ լիակատար վստահութեամբ է նայում ապագային:

Մասնաժողովը ընդունեց օֆիցերների ռոճիկները աւելացնելու ու զինւորների կենցաղը բարելաւելու համար որոշված գումարները: («Հ. Գ.»)

Սօֆիա, 3 սեպտեմբերի

Բօլգարական գործակալութիւնը հաղորդում է.

Թիւրքական զինւորական մինիստրը արտասահմանեան լրագիրների թղթակիցներից մինի հետ խօսակցելիս յայտնեց, իբր երկրորդ ու երրորդ զօրաբանակների և Զմիւռնիայի վիլայէթում ու Թիւրքական պետութեան միւս տեղերում գտնվող զօրամասերի մօբիլիզացիայի տեղեկութիւնները միանգամայն սխալ են. ուղարկված է իբր միայն երեք գումարտակ Մակեդօնիա՝ այնտեղ գտնվող զօրքերի կազմը լրացնելու ու հանգստութիւնը պաշտպանելու համար. մինիստրը հաստատեց, որ Բօլգարիան իբր բաւականաչափ ուժեղացրել է սահմանագլխի զօրքերի քանակը, որ՝ կը հարկադրէ Թիւրքիային վարվել նոյն կերպ, և աւելացրեց, որ Բօլգարիան թնդանօթ, հրացան և ռումբ է ուղարկել Խավկօզօ և Կիրջալի—Ռօդօպի լեռներում: Շեշտելով այս տեղեկութեան չափազանցութիւնը նա ասաց, որ հարկաւոր է, մինչև հակառակը չապացուցվի, հաշւի առնել այդ: Նմանօրինակ խօսակցութիւններ թղթակցի հետ ունեցան թիւրքաց գեներալ-շտաբի կառավարիչը և նրա օգնականը:

Նկատի առնելով այսպիսի յայտարարութիւնները, բօլգարական գործակալութիւնը լիազօրված է վերստին պնդել, որ Բօլգարիան չէ ուժեղացրել իր զօրքերը սահմանագլխում և այնտեղ ոչ թնդանօթ է ուղարկել, ոչ հրացան, ոչ էլ ռումբ: («Հ. Գ.»)

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Բոլոր լրագիրները յօդուածներ են նուիրել Բալկանի վերաբերութեամբ Գրէյի և Իզվոլսկու միջև կայացած համաձայնութեան առիթով: Մեծամասնութիւնը դրան վերաբերվում է չափազանց համակրութեամբ և դա համարում է մի կարևոր քայլ անգլիական բարեկամութեան ճանապարհին:

«Daily Telegraph»-ը ասում է, որ Իզվոլսկին երևան հանեց ոչ միայն պետական միտք, այլ և Ռուսաստանի իսկական արժանապատուութեան հաւատարիմ հասկացողութիւն: Լրագիրը հաւատացած է, որ Ռուսաստանը և Անգլիան այսուհետև բարեկամօրէն և միացեալ կերպով կը գործեն Կենտրոնական Ասիայում:

«Standard»-ը ասում է, որ պատմաբանները իրաւունք ունեն համաձայնութեանը եւրօպական դիպլօմատիայի ձեռք բերած նշանաւոր աջողութիւններից մինի նշանակութիւնը տալ:

«Morning Post»-ը ընդգծում է, որ Իզվոլսկու այցելութիւնը Պարիզ և Լօնդօն ժամանակին և տեղին էր, և առհասարակ մինիստրների այդպիսի տեսակցութիւնները ցանկալի է գտնում:

«Daily Chronicle»-ը գտնում է, որ պարզված նոր համաձայնութիւնը ամբողջապէս արդարացրեց անգլօ-ռուսական համաձայնութեան կայացումը:

Լրագիրների մեծ մասը նախատեսում է, որ Դարդանէլի հարցը լուծում կը ստանայ Ռուսաստանի ցանկութեան համաձայն: («Հ. Գ.»)

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Երէկ երեկոյեան արտաքին գործերի մինիստրութիւնը հրատարակեց Գրէյի և Իզվոլսկու տեսակցութեան արդիւնքը: Հաղորդագրութիւնից երևում է, որ լիակատար համաձայնութիւն է կայացել այն խնդրի վերաբերութեամբ՝ թէ ինչպիսի միջոցներ են ձեռք առնվելու, նկատի առնելով այն դրութիւնը, որ առաջ է եկել Բալկանեան թերակղզու վերջին դէպքերից:

Երկու մինիստրները եկան այն եզրակացութեան, որ անհրաժեշտ է միջազգային կօնֆերենցիա գումարել, բայց որպէս զի այդ նպատակին կարելի լինի հասնել, այսինքն վերականգնել խախտված յարգանքը դէպի

միջազգային իրաւունքը և բաւարարութիւն տալ միջազգային պայմանագրերը խախտելու ժամանակ վնասված անձերին, կոնֆերենցիան պէտք է խստագոյնս սահմանափակված լինի և պէտք է զբաղվէ բացառապէս այն հարցերով, որոնք յարուցվել են բերլինեան դաշնադրութեան խախտումով։ Իսկ ինչ վերաբերում է քննութեան առարկաներին, նրա առաջին հոգսը պէտք է լինի՝ հատուցանել Թիւրքիայի վնասները, և այս կէտի վերաբերութեամբ աներկբայ է, որ լիակատար համաձայնութիւն գոյութիւն ունի բոլոր մեծ պետութիւնների միջև։

Այնուհետև պէտք է մտածել Թիւրքիայի ներկայ կառավարական ձևը հաստատապէս ամրացնելու մասին, որպիսի գործը խաղաղութեան պահպանման լաւագոյն երաշխաւորութիւնը կը լինի։ Յոյս կայ նաև, որ միջոցներ կը գտնվեն ընդ առաջ գնալու և բալկանեան մանր պետութիւնների բողոքներին, սակայն այն պայմանով, որ դա կանվի Թիւրքիայի հաշւին։ Նաև լիակատար հիմք կայ կարծելու, որ կրետական հարցը կը վճռվի բաւարար մոքով, թէև նա առայժմ չէ մտցված կոնֆերենցիայի ծրագրի մէջ, որովհետև հանդիսանում է մի այնպիսի հարց, որին քննութեան են առնելու անհրաժեշտօրէն չորս հովանաւորող մեծ պետութիւնները Թիւրքիայի հետ միասին։ Յոյս կայ, որ շնորհիւ չափաւորութեան, խելացիութեան և անկողմնապահութեան այդ հայեացքները իրանք իրանց ապարէզ կը բերեն և կընդունվեն բերլինեան դաշնադրութիւնը ստորագրած մեծ պետութիւններից։ Նկատի չը կայ նոյնպէս կոնֆերենցիայի քննութեանն առաջարկել Դարդանէլի հարցը, քանի որ այդ հարցը վերաբերում է գլխաւորապէս Ռուսաստանին և Թիւրքիային։ Ռուսաստանը չէ ցանկանում, որպէսզի այդ հարցը լուծվի Թիւրքիայի համար անշահեկան մոքով, կամ թէ նա վերածվի կոմպենսացիայի հարցի, որովհետև Ռուսաստանը կոնգրէս է գալիս սոսկ իբրև անշահախնդիր պետութիւն։

Անգլո-ռուսական համաձայնութիւնը քննելու ժամանակ յայտնագործվել է հայեացքների լիակատար նմանութիւն։

Միջին Ասիային վերաբերող հարցերի քննութեան ժամանակ աշխարհահայեացքների բացարձակ միատեսակութիւնը առիթ է տալիս ենթադրելու, որ համաձայնութիւնը սրանից յետոյ էլ ապահովված կարող է համարվել։ («Հ. Գ.»)

—

Բելգրադ, 3 հոկտեմբերի

Սկուպշտինան միաձայն—մէկի դէմ—ընդունեց այն 16 միլիօն դոլլարը, որ յատկացվում է զօրքի լրացուցիչ սպառազինման համար։ («Հ. Գ.»)

—

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

«Times»-ը ֆինանսական խնդրին նուիրած իր յօդուածում ասում է, որ Ռուսաստանի վերաբերմունքը դէպի քաղաքական հարցերը բօրսան վերին աստիճանի բաւարար է համարում։ («Հ. Գ.»)

—

Բուդապեշտ, 3 հոկտեմբերի

Ունգարական պատգամաւորութեան գլխաւորական մասնաժողովը ընդունեց գլխաւորական վարչութեան բիւջէն ամբողջապէս։ («Հ. Գ.»)

—

Կոպէնհագէն, 3 հոկտեմբերի

Նախկին մինիստր-նախագահ Խրիստիէնսէնը ընտրվեց ֆոլկէտինգի առաջին փոխ-նախագահ՝ ներքին գործերի մինիստր նշանակված Բերգսէնի տեղ։ («Հ. Գ.»)

—

Բուդապեշտ, 3 հոկտեմբերի

«Gor. Bur.»-ն հաղորդում է, որ Ֆրանց-Յովսէփ կայսրը առանձին ունկնդրութեան ընդունեց գերմանական դեսպան Զիրշկին, որ յանձնեց Վիլհէլմ Թագաւորի սեփական նամակը, որը հանդիսանում է իբր պատասխան աւստրիական կայսրի նամակին։

—

Կ. Պոլիս, 3 հոկտեմբերի

Այն տեղերում, ուր վերջացան քաղաքապետութեան ընտրութիւնները, սկսվեցին պարլամենտական ընտրութիւնները։ Բարատէքի սանջակում պատգամաւորներ են ընտրվել երկու Թիւրքեր, Եանինում երկու յոյներ, Պրէվէզում՝ մի յոյն, Բրուսիայում՝ մի երիտասարդ Թիւրք օֆիցեր, Պէրգամում՝ մի Թիւրք ուլէմ, Բոլիում՝ երկու Թիւրքեր։ («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզ, 3 հոկտեմբերի (Ջուլֆայի վրայով)

Էյն-ուդ-Դովլէի և նրա զօրամասի անսպասելի փախուստից յետոյ յեղափոխականները խուժանի հետ քարուքանդ արին շահի՝ քաղաքից դուրս գտնվող Սահաբ-Դիվան պալատը, ուր գտնվում էր Էյն-ուդ-Դովլէն մինչև փախուստը։ («Հ. Գ.»)

—

Լոնդոն, 3 հոկտեմբերի

Մինիստր Իզվօլսկին առաւօտեան ժամը 11 և 10 րոպէին մեկնեց Պարիզ։ Կայարանում ճանապարհ դրին դեսպանատան պաշտօնեաները, գլուխ ունենալով կոմս Բենկէնդօրֆին և Տիրրէլին իբրև Գրէյի ներկայացուցչի։ Իզվօլսկին Պարիզում կը մնայ մի քանի օր միայն, յետոյ կը մեկնէ Բերլին։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 3 հոկտեմբերի

Սպանիական արքայական զոյգը առաւօտեան մեկնեց Մադրիդ։ («Հ. Գ.»)

—

Կիէվ, 3 հոկտեմբերի

Առաւօտեան ժամը 11-ին, համալսարանի նախասենեակում, գործաթողները սկսեցին թռուցիկներ ցրել՝ երբ դասախօսութիւնն սկսվեց. ճեմարանականները բողոքեցին։ Բարձրացաւ աղմուկ։ Ռեկտորը ոստիկանութիւն կանչեց։ Նախասենեակում և սանդուղքների վրա կանգնեցրին քաղաքապահ ոստիկաններ և թաղական վերակացուներ։ Ոստիկանապետը պահանջեց դասախօսութիւն չը լսել ցանկացողներին հեռանալ։ Համալսարանի շինութիւնը եկան հեծեալ պահակներ։ Ցերեկվայ ժամը 1-ի մօտերը ոստիկանութիւնը հեռացաւ։ Ձերբակալված են 7 ուսանողներ։ Դասախօսութիւնները իրանց կարգով շարունակվեցին։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգից հեռագրում են «Баку» լրագրին.

«Կովկասեան Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրոնցով-Դաշկովին պաշտօնից հեռացնելու ջանքերը կրկին վերսկսվեցին, քաղաքական բարդութիւնների պատրուակով։

«Հոկտեմբերի 7-ին Փոխարքան գալու է Պետերբուրգ մասնակցելու մինիստրների խորհրդի նիստին, ուր քննվելու է Կովկասում ագրարային բարենորոգումներ մտցնելու հարցը։

«Հոկտեմբերի 15-ին Փոխարքան ուղևորվելու է Կովկաս։

«Հոկտեմբերեանները տարածում են իբրև արժանահաւատ տեղեկութիւններ, որ կառավարութիւնը մտադիր է աքսորել միացեալ կոմիտէտը, նոյնպէս և հրէայ-ուսանողներին ու փակել համալսարանը մինչև յունվարի 1-ը։

«Вечеръ» լրագիրը ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Շվարցի մասին գրած յօդուածի համար ենթարկված է 1000 ր. տուգանքի։

«Русское Знамя» լրագրի վերջին համարը գրաւված է։ Դուբրովինը բողոք է ներկայացրել ադմինիստրացիայի դէմ ապօրէն գրաւման համար։

«Нов. Русь» լրագիրը հաղորդում է, որ ռուսական ծառայութիւնից Լևախովին արձակելու դիտաւորութեանը արգելք է հանդիսանում Փոխարքան, որը ի դէմս Լևախովի տեսնում է միապետութեան ամենազօրեղ պաշտպանի»։

—

Պետերբուրգից հոկտեմբերի 2-ին հեռագրում են «Каспій» լրագրին.

«Գերմանական Վիլհէլմ կայսրի ենթադրական գալուստը Ռուսաստան այս տարի, ինչպէս ասում են, չի կայանայ։

«Պետերբուրգում նամակ է ստացվել Պետական Դումայի նախագահ Ն. Ա. Խոմեակովից, որով նա հաղորդում է, որ վերադառնալու է մայրաքաղաք հոկտեմբերի 9-ին։

«Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդել էին, որ Պետական Խորհրդի անդամ Միխայիլ Ստախովիչը սերբիական զօրաբանակի կամաւոր զինուոր է գրվել։ Խմբագրութիւններին ուղղած իր նամակում Ստախովիչի եղբայր Ալէքսանդր Ստախովիչը հերքում է այդ տարածված լուրերը։

«Պետերբուրգի քաղաքապետի կարգադրութեամբ «Փօքր-Թատրօնի» վարչութիւնը՝ ներկայացումը ուշ վերջացնելու համար՝ ենթարկված է 500 րուբլի տուգանքի։

«Մոսկվայի համալսարանի խորհուրդը ընդունել է մի բանաձև, որով բողոքում է գործադուլի դէմ և իր զայրոյթն է յայտնում գործադրվող օբստրուկցիաների դէմ»։

—

Բելգրադում երիտասարդութիւնն ու պահեստի զինուորների ամբոխը խնդրեցին գահաժառանգին պահեստի զինուորների գլուխ անցնել Սերբիայի պաշտպանութեան համար։ Վստահութիւնը դէպի Անգլիան հետզհետէ զօրանում է, դէպի Ռուսաստանն ունեցած հաւատը տատանվում։

Յամառ կերպով խօսում են սուլթանի գահընկէցութեան մասին։ Վերջինս սեպտեմբերի 25-ի սելամլըքի ժամանակ չափազանց տխուր էր։ Դիպլոմատիական մարմինները բացակայում էին սելամլըքից։ («Б.»)

—

Լուր է պտտում, որ ներկայումս Շվէյցարիայում գտնվող կոմս Վիտտէն կանչվում է Պետերբուրգ Ռուսաստանի ներկայացուցիչ նշանակվելու բալկանեան գործերի առիթով կայանալիք առաջիկայ միջազգային կոնֆերենցիային։

Պետերբուրգի սլաւոնական ընկերութիւնը դիմել է Սերբիայի մինիստր-նախագահին շնորհաւորական հեռագրով։ («Кс.»)

—

Կ. Պոլիս, 2 հոկտեմբերի

Զինուորական մինիստրութիւնը գնել է Ռուսաստանում և Ունգարիայում 4000 ձիեր։

Երիտասարդ-Թիւրքերի կոմիտէտը կրճատել է սուլթանի եկամուտները, յօգուտ պետութեան գրաւելով 6,000,000 լիրա եկամուտ բերող կաբինետային հողերը, 30,000,000 գնահատվող հանքերը, 6,000,000 արժեցող վակուֆային կալուածները և արքայական ցեղի արքայազուններին պատկանող ապարանքները ու ամրոցները։

Անգլիական նախագծի համաձայն, Պոլսում բացվում է բարձրագոյն դպրոց, որի համար սուլթանը նուիրել է պատրաստի մի շէնք։

Երիտասարդ-Թիւրքերի շրջանները հակառակ են պատերազմի, յայտնելով որ գանձարանում փող չը կայ, արտիլերիան չունի ոչ թնդանօթներ և ոչ էլ ռազմամթերքներ, հեծելազօրը մեծ կարիք ունի ձիերի և հարկաւոր պիտոյքների ու մթերքների։

Ռէակցիօնէրները պատերազմ են պահանջում այն յուսով, որ պարտութիւնը կը ստիպէ Թիւրքիային վերադառնալ կառավարութեան հին եղանակին։

Թշնամութիւնը կուսակցութիւնների մէջ սաստկանում է և մի քանի շրջաններում երկիւղ են յայտնում, որ գործը կարող է վերջանալ սուլթանի գահընկէցութեամբ։

Լուրերին նայելով, Դարդանէլի նեղուցի մարտկոցների վրա գտնվող հին թնդանօթները փոխել են նորերով։

Պատերազմական նաւերին հրաման է տրված պինդվել և պատրաստ լինել կռւելու։ («Каспій»)

—

«Н. В.»-ին հեռագրում են Սալոնիկից, որ սեպտեմբերի 24-ին, երեկոյեան, Սալոնիկում ծանր վիրաւորված է Սանդանսկին և սպանված՝ նրա երկու ընկերները։ Սպանութիւնը, Սանդանսկու ասելով, կազմակերպել են ներքին կազմակերպութեան պարագլուխները, սակայն վերջիններս հերքում են այդ մեղադրանքը, վերագրելով նրան միայն անձնական վրէժխնդրութեան։ Սպանողներից մէկին Սանդանսկին դատապարտել էր մահվան։ Երկիւղ են կրում, որ փոխադարձ սպանութիւնները կը շարունակվեն։

—

Բելգրադ, 27 սեպտեմբերի

Երէկ Պետր Թագաւորին յանձնել են Վիկտոր Էմմանուէլ Թագաւորի սեփական ձեռագիր նամակը, որտեղ Սերբիայի Թագաւորին ու ժողովրդին յանձնարարվում է խիստ զգուշաւորութիւն պահպանել ներկայ կրիտիքական դրութեան մէջ։

Յամառ լուրեր են պտտում Պետր Թագաւորի առաջիկայ հրաժարականի մասին։

Սերբ ժողովուրդը վաղուց է, որ չէ արտայայտել այնպիսի ջերմ հայրենասիրական ոգևորութիւն, ինչպէս այժմ. Թագաւորի անունով պետութեան բոլոր անկիւններից տեղում են պատերազմի պահանջներ։ («Б. В.»)

—

Սալօնիկ, 27 սեպտեմբերի

Տեղիս «Միութիւն և առաջադիմութիւն» երիտասարդ-Թիւրքական կոմիտէտի տրամադրութեան ներքոյ գտնվում են դոկումենտներ, որոնցից երևում է, որ սուլթան Աբդիւլ-Համիդը յարաբերութիւններ է պահպանում ռէակցիօն շարժման պարագլուխների հետ։ Այդ դոկումենտներից, ի միջի այլոց, նկատվում է, որ Սաիդ փաշայի մինիստրութիւնը փորձում էր օսմանեան բանկից մի միլիօն լիրայի փոխառութիւն ստանալ երիտասարդ-Թիւրք կազմակերպութիւնների դէմ մաքառելու համար։ Օսմանեան բանկի տեսուչը, իմանալով փոխառութեան նպատակը, ընդհատել է բանակցութիւնները։ Տեղիս կոմիտէտը շնորհակալութիւն է յայտնել բանկի տեսչին։ («Б. В.»)

—

Բերլին, 27 սեպտեմբերի

Բելգրադի գերմանական ներկայացուցչին առաջարկված է բարեկամական ձևով յայտնել Պետր Թագաւորին, որպէսզի նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնի յուզված մտքերը խաղաղեցնելու և ագիտատորներին զսպելու համար, որոնք մղում են Սերբիան դէպի պատերազմի վտանգաւոր ուղին։ («Б. В.»)

—

Բելգրադից «Бирж. Вѣд.» լրագրին սեպտեմբերի 29-ից հեռագրում են. «Սկուպշտինայի առաջին նիստը, որը տեղի ունեցաւ շաբաթ օր, դռնփակ էր։ Պատգամաւորները երդուեցին ոչ ոքի ոչ մի խօսք չասել նիստի առիթով։ Այսօր նիստը դարձեալ դռնփակ է լինելու։

Ազգաբնակութեան մէջ այն համոզմունքն է տիրում, որ պատերազմը վճռված բան է։ Բելգրադը յուզմունքի ծովի է նմանում, բազմահազար ամբոխը ամբողջ օրերով շրջապատում է սկուպշտինան։ Ժողովրդական ցոյցերը վերջ չունեն։ Բազմաթիւ գնացքները գաւառներից փոխադրում են պահեստի զօրքեր, ռազմամթերքներ և տեխնիքական պիտոյքներ։ Համարեա, լէգիօնի անդամ գրված բոլոր կամաւորները զէնք են ստացել։ Զէնքի է կանչված հերթական պահեստի զօրքը։ Պատերազմական պատրաստութիւնները խիստ գաղտնի է պահում զինուորական մինիստրութիւնը։ Լուր է պտտում, որ վճռված է մօտ օրերս գրաւել Զեմլինի և Բելգրադի միջև գտնվող կղզին»։

—

«Вечеръ» լրագրին հեռագրում են, որ սերբիական զօրքերը կենտրոնանում են Բելգրադի մօտերքում մայրաքաղաքի մօտակայ սահմանները պաշտպանելու նպատակով։ Ըստ երևոյթին, թշնամու զօրքի հարուածը ուղղուած կը լինի այդ կէտին, որի համար աւստրիացիք նախապէս դիրքեր են բռնել Դունայի կամուրջների մօտ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

(Սեփ. թղթ.)

Թաւրիզ, 29 սեպտեմբերի

Անցեալ օր երեկոյեան ժամը 8-ից սկսուած տաք կռիւը գնդակաձգութեամբ և թնդանօթներով շարունակվեց մինչև լոյս. մի քանի ժամ դադարից յետ աւելի կատաղի շարունակվեց մինչև երեկոյեան ժամը 6-ը։ Երկու կողմից էլ բաւական կորուստ կայ։ Սահմանադրականների կողմից հերոսական կռւով ընկաւ յայտնի մարտիկ Հիւսէյն-բաղուանը (այգեպան), որը պարսկական ապագայ յեղափոխական պատմութեան մէջ պատուաւոր տեղ գրաւելու ամեն արժանիքն ունի։ Հանգիստ աճիւնին։

Երէկ երեկոյեան, ժամը 5½-ին, Դաւաչուց արձակված մի թնդանօթի ռումբ ընկաւ հայոց Ղալա թաղը, ծակեց երկու հայ մագազինների պատերը, վիրաւորեց եօթը հոգու (5 պարսիկ, երկու հայ). բարեբաղդաբար չը պայթեց, ապա թէ ոչ՝ վնասը խիստ մեծ կը լինէր, որովհետև Ղալայի այդ մասերում ևս առաւել օրուջլուղի (ծոմ) պատճառով միշտ հոծ բազմութիւն է խռնված լինում։ Կառավարականների այս վարմունքը խիստ յուզել է քրիստոնեայ ազգաբնակութեան, որ մինչև օրս ունեցած իր չէզոք կացութեամբ, իր կրած ահագին նիւթական վնասներով, այն կարծիքի էր, որ գոնէ կեանքի ապահովութիւն կունենայ։ Բայց կառավարականների վերջին օրերի վարմունքը գալիս է համոզելու ամենքին, որ քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնն զերծ չէ մնալու համատարած թշուառութիւնից։ Ինքն ըստ ինքեան զգայուն հանդիսատեսի համար տանջանք է Թաւրիզի ներկայ դրութիւնը. աւելի մեծ տանջանք է մարդու համար, երբ տեսնում է ներկայ թշուառութիւնը և հնար չէ գտնում որևէ միջոցով թեթևացնել իր նմանների թշուառութեան չափը։ Այսպիսի տանջարանում ապրելուց յետ երբ մարդու կեանքն անգամ ապահովութիւն չունի և ամեն վայրկեան «իշի նահատակութիւնն է» ընկած մեզ բաժին, արդեօք աւելի լաւ չէ՞ր լինի, որ չէզոք տարրը, բազմազգի քրիստոնեայ հասարակութիւնն էլ խառնվէր ազատամարտիկների բանակին՝ թօթափելու իր վրայից «իշի նահատակութեան» անարգ մահանունը և՝ գէթ իր արիւնն էլ խառնելով դէպի բռնակալական պատնէշներ խաղացող մարտիկների արիւնին՝ պատուաւոր կերպով կնքած լինէր իր երկրայինը, միաժամանակ ծառայած լինելով ապագայ մարդկութեան համերաշխութեան սրբազան գաղափարին…

Եթէ չենք սխալվում, հէնց այդ սրբազան մտորումների շնորհիւ է, որ այսօր ոտաբռնպատակ թէ քրիստոնեայ և թէ պարսիկ հասարակութիւնները դիմում են իրանց հիւպատոսներին կեանքի, գոյքի ապահովութեան պահանջ դնում կառավարական ոտնձգութիւնների, միապետի բռնակալական քմահաճոյքների դիմաց։ Լսում ենք, որ պարսկահպատակ քրիստոնեաներն էլ առաջնորդարանի միջոցով հրահանգներ են խնդրում իրանց ապագայ գործառնութիւնների առիթով… Ի՞նչ անել, երբ չէզոքութիւնն էլ միջոց չէ կեանքի և գոյքի ապահովութեան…

Եւ եթէ, Տէրը մի արասցէ, կառավարութեան կիսավայրենի հրոսակները քիչ առաջ գալու լինեն, արդեօք չէզոք մնացած քրիստոնեայ տարրն էլ նոյն վայրագութիւններին չը պիտի ենթարկվի, ինչ որ իր հայրենակիցները. ահա այսպիսի լուրջ խորհրդածութիւնների մտատանջութիւնն է, որ ստիպում է յիշած հասարակութիւնների հիւպատոսութիւններին և առաջնորդարանին դիմումներ անել վերջնական հաւաստիացումներ ստանալու համար։ Եթէ ապահովութիւն չը տրվի դիպլոմատիական վարչութիւնների կողմից, եթէ ապահովութիւն չը տրվի կառավարութեան կողմից, այն ժամանակ մնում է անզէն հասարակութեան իր գլխի ճարն ինքն տեսնել, ինքնապաշտպանողական միջոցների դիմել, ինչպէս ասացի, գոնէ պատուաւոր կերպով մահանալու համար։ Երևի դաշնադիր պետութիւնները սպասում են համբերութեան բաժակը լցվելուն, որից յետոյ ներկայ «բարեացակամ» դաշնադիրները առիթ կունենան աւելի գործնական քայլերի դիմելու և իրանց իրաւատէր համարելու պարսկական ներքին կեանքին ձեռնամուխ լինելու գործում. չէ՞ որ եթէ անկեղծութեան և մարդասիրութեան օղակներով է շաղկապված այդ «դաշինքը», առիթներ, դրդպատճառներ ստեղծելու կարիքներ չը պիտի ստեղծվեն։—Ձը լինի՞ սպասվում է «Новое Время»-ի թղթակից պ. Բերեզովսկու ծրագրի իրագործման (սպանել մի անգլիացու կամ ռուսի, որպէսզի այդ տէրութիւնները միջամտեն ներկայ շարժումներին), որպէսզի մեր դաշնադիրները ներս մխեն իրանց դունչը «մարդասիրաբար» Պարսկաստանը խաղաղեցնելու համար... Մենք զարմանում ենք. ինչո՞ւ է լռում Ռուսաստանի և ազատ Անգլիայի մուսուլման հասարակութիւնը. ինչո՞ւ արքունիքներ չէ գրգռեցնում իր հզօր ձայնով Անգլիայի ազատամիտ ժողովուրդը, որի բազմամիլիօն հայրենակիցների ու հաւատակիցների ճիչն ու աղաղակը երկինքի խաղաղութիւնն է աղմկում։ Ո՞ւր են մարդասէր յորջորջվող վեհապետները. չէ՞ որ յանուն ազատութեան, հաւասարութեան, եղբայրութեան տեղի ունեցող պայքարը մարդասէր, ազատասէր, եղբայրասէր վեհապետների աջակցութեան կարօտն է զգում։ Բաւական է լոկ անկեղծ ցանկութիւն, որ Պարսկաստանը իր խաղաղութեան կայանում հանգչէ և յաւիտեան երախտապարտ մնայ իր ազատարարներին։ Լոկ անկեղծ ցանկութիւն միայն... Լսո՞ւմ էք։

Իրօ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր

23 սեպտեմբեր.—Գիշերուան նախընթաց ժամերուն հետ Բուլգարիայէն հասած են շատ աննպաստ լուրեր։ Սրճարաններու և գրօսարաններու մէջ կը խօսին, կը խօսակցին, կը կարծիքցին զգուշաւոր լեզուով։

Առաւօտեան թերթերը բացէ ի բաց կը հրատարակեն հեռագրական գործակալութիւններէ ստացուած կարճ լուրեր, թէ «Բուլգարիան Թագաւորութիւն կը հրատարակէ»։ Միտքերու մէջ խոր շփոթութիւն։ Միայն խօսք մը կը լսուի, կը կրկնուի բերնէ բերան.

— Գործերնիս գէշ։

Դահլիճը դիմում ըրած է Բերլինի դաշնագիրը ստորագրած վեց մեծ պետութեանց՝ բողոքելով բուլգար իշխանապետութեան բռնած այդ յանկարծական ու անիրաւ դիրքին դէմ։ Կը սպասուի թէ ինչ պատասխան պիտի գայ։

Դէմքերու վրայ յոգնածութիւն մը կայ առհասարակ, տխրութեան պէս բան մը, որ խառնուելով ռամազանի ցերեկուան լռջութեանը հետ՝ ծանր տպաւորութիւն մը կը թողու։

24 սեպտեմբեր.—Ալ գաղտնիք չկայ։ Բուլգարիան Թագաւորութիւն հռչակած է արդէն. Ֆերդինանդ իշխանը, անպատրուակօրէն, կը գրէ սուլթանին թէ ինքը չէր կրնար ուրիշ բան մը ընել՝ եթէ ոչ հնազանդիլ իշխանապետութեան կամքին առջև և թագը գնել, Բուլգարիոյ թագը։ Այնու ամենայնիւ կը խոստանայ իր լաւ դրացիութեանը մէջ ազնիւ գտնուիլ, երկու երկիրներուն բարւոք յարաբերութիւնները լաւ մշակել։ Անշուշտ ըսելիք չկայ այս ազնիւ խօսքերուն և բարեսիրական յայտարարութեանը, որ մատնանիշ կընէ իշխանին—հիմա Բուլգարիոյ ցարին—մեծանձնութիւնը, վեհանձնութիւնը (!)։

Թիւրք թերթերը, ստացուած հեռագիրները հրատարակելով, շատ չափաւոր լեզու կը գործածեն, կը յորդորեն ժողովուրդը առհասակ հանդարտ, պաղարիւն ընթացք ունենալ՝ սա համոզումով թէ Թիւրքիան պիտի որոշէ ընել ինչ որ շահաւոր է երկրին օգտին տեսակէտով. ուստի բնաւ պէտք չէ տեղի տալ այնպիսի վարմունքներու, որոնք շօշափեն երկրին պատիւը։

Դէմքերու վրայ ալ տխրութիւն չի տեսնուիր. ալ հարկ չկայ զգուշաւոր լեզուով խօսիլ եկած գացած հեռագիրներուն վրայ. ժամէ ժամ նոր յաւելուածներ կելլեն,—լրագրավաճառներուն համար գործի լաւ յաջողութիւն. կը շահի ով որ թեթև սրունքներ և սուր ձայն ունի։

Ամբոխը, գլխաւորաբար Պերայի մէջ, ման կուգայ փողոցները, կայցելէ անգլիական դեսպանատունը, իտալական, ֆրանսական դեսպանատունները։ Ատենաբանութիւններ կըլլան, «կեցցէ»-ներ, ծափեր կը լսուին։ Յոյն ամբոխը մեծ ոգևորութեամբ կը մասնակցի այդ ցոյցերուն։ Շատ լաւ առիթ մըն է մեր յոյն հայրենակիցներուն համար՝ իրենց բոլոր թոյնը թափել բուլգարներու դէմ նոր հայրենասիրութիւնով խանդավառ։

Պատերազմական մինիստրութիւնը շարժման մէջ է. երկաթուղային վագոնները, ամեն օր, նոր ռազմամթերք կը փոխադրեն դէպի սահմանագլուխը։

25 սեպտեմբեր.—Թիւրքիան կը պատրաստուի ամեն պատահականութեանց դէմ։ Այնու ամենայնիւ պատերազմի հաւանականութիւնները քիչ են։ Երիտասարդ Թիւրքիան արդէն պատրաստ էր այդ պատահականութեան։ Սելանիկի կեդրոնական քոմիթէն, ամիս առաջ, բոլոր թերթերուն վարչութեանը ազդարարած էր չխօսիլ Հերսէք-Բոսնայի համար։ Այսինքն թէ՝ Բուլգարիան արդէն կորսուած էր Թիւրքիոյ համար, միտքերու համար խռովեցնող պիտի ըլլար Աւստրիոյ-Ունգարիոյ կառավարութեան այդ լափող դաւադրութիւնը։

Երիտասարդ-Թիւրքերը կըսեն թէ Բուլգարիան արդէն գացած էր անդարձօրէն. իշխանապետութիւնը կը վայելէր վաղուց Թագաւորութեան մը յատուկ բոլոր ազա-

տութիւնները. ինչ որ այսօր յայտարարեց Բուլգարիան, վաղուց ունէր, միայն բառերը կը պակսէին: Մեր հին ռէժիմը, իր փտութեանց մէջ, ուզած էր Թիւրքերուն հաւատացնել, թէ ինքը գերիշխանութիւն ունի Բուլգարիոյ մէջ և զանի կը պահէ վասալ դրութեան մը մէջ: Բայց ինչ վասալ դրութիւն. համրային պարտքի վարչութեան Բուլգարիայէն գանձած 180,000 ոսկիի տեղ՝ քանի մը հարիւր հազար ոսկիներ կը ծախսէր ցարդ Թիւրք կառավարութիւնը, ուզելով կարծեցնել թէ կորցրած չէ իր prestige-ը իշխանապետութեան անկախ, ինքնօրէն, անձեռնմխելի հողերուն վրայ:

Կառավարութիւնը, առ այժմ, իր բոլոր յոյսը դրած է Անգլիոյ վրայ: Եթէ դէպքերը, անակնկալ ու աներևակայելի փոփոխութիւնով մը, Նոր-Թիւրքիան գնեն անխուսափելի պատերազմի մը առջև, արդէն ուժասպառ Թիւրքիան մեծ աղէտներու պիտի պատահի, յաղթութիւն կամ պարտութիւն, երկուքն ալ միապէս փասակար:

Հին ռէժիմի մարդիկը ցնծութեան մէջ պիտի ըլլան անշուշտ. ալ ճիշտ րոպէն է սահմանադրութեան դէմ խօսելու և, տգէտ ամբոխին մէջ, գայն նկատել տալու իբրև ճակատագրական աղէտք մը:

Գալով սուլթանին, կըսուի թէ ան երգուած է պահպանել սահմանադրութիւնը. ի հարկին պիտի տայ իր բոլոր ույժը: Սուլթանին կողմէ եղած այդպիսի հաւատք մը վստահելի է այն ատեն, եթէ սահմանադրութեան մէջ գտնէ իր գոյութեան պահպանութիւնը: Իսկ եթէ համոզուած ըլլայ, որ ատկէ իրեն օգուտ մը չկայ, վառօդի ծուխերուն մէջ կը ցնդեցնէ Թիւրքիան ալ, սահմանադրութիւնն ալ:

Շահէն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

(Սեփ. թղթ.)

Արմաւիր 28 սեպտեմբերի

Այսօր, սեպտեմբերի 28-ին, Գանձակը հողին է յանձնում տէր-Գրիգոր քահանայ Բաբաքեխեանցին:

Հանգուցեալը կնքեց իր մանկանացուն երկարատև ու ծանր հիւանդութիւնից յետոյ:

Տէր Գրիգորը պատկանում էր գաւառական գործիչների այն փայլուն շարքերին, որոնք այնքան անձնուրաց, անկեղծ և անշահ նուիրված էին հայ հասարակութեան վերածնութեան գործին եօթանասնական թւականներից ի վեր:

Այն ժամանակ, երբ դեռ արշալոյսի առաջին թոյլ ցնծուղները հազիւ սկսել էին թափանցել գաւառական կեանքի մութի մէջ՝ տէր-Գրիգորը իր մի խումբ ընկեր ռահվիրաներով դուրս եկաւ յարդարել լուսոյ ճանապարհը:

Անխուսափելի բամբասանքը, զրպարտութիւնը, ծաղր ու ծանակը չընկճեցին, չը վհատեցրին պատկառելի ու կորովի գործիչին:

Տէր-Գրիգորը Ներսիսեան դպրոցի սանեբից էր: Նա գլխաւորապէս նուիրեց իրան մանկավարժական ասպարէզին, հեռու փախչելով «մեռել թաղողների» առօրեայ գործունէութիւնից: Ոչ մի, գրեթէ, հասարակական ձեռնարկ չէ առաջացել առանց նրա եռանդուն գործակցութեան:

Այն ձեռնարկը, որին նա գլուխ էր կանգնում, դա արդէն բաւական ապացոյց էր, որ կաջողվի անշուշտ:

Չը նայած իր հասակին՝ նա մինչև վերջին ծանր հիւանդութիւնը միաց թարմ, երիտասարդ, նա վառ սրտով մասնակցեց հասարակական բոլոր շարժումներին:

Ու տուժեց նա մի քանի անգամ, նոյնիսկ աքսորի ենթարկվելով:

Կենսագրութիւն չէ սա, այլ մի թեթև ակնարկ տէր-Գրիգորի բազմակողմանի ու բեղմնաւոր գործունէութեան:

Նրա սև փարաջայի տակ բաբախում էր մի հաղւագիւտ, քնքոյշ սիրտ և ապրում էր մի վիթխարի, աննկուն կամք:

Տէր-Գրիգորը համեստ էր վերին աստիճան և լռելեայն արել է նա անթիւ օգնութիւններ, բիւրաւոր չքաւորներին ու անանկներին նեցուկ հանդիսանալով:

Այդ տեսակ գործիչներ գաւառներում այժմ, համարեա, չը կան:

Տէր Գրիգորը վերջին մոհիկաններից էր: Նա Ս. Նազարեանի և Գ. Արծրունու գաղափարները ժողովրդականացնող ականաւոր զինուորների շարքին էր պատկանում:

Գանձակը կորցրեց իր լաւագոյն որդիներից մէկին:

Ես էլ, իբրև քո բազմաթիւ աշակերտներից և անհուն յարգողներից մէկը, սիրելի և անմոռանալի տէր-հայր, արտասուալից խոնարհում եմ իմ գլուխը քո վաղաժամ ու թարմ շիրմիդ առաջ:

Զաւադ-բէգ Բալուղեան

—

Դերբենդ, 29 սեպտեմբերի

Մօտ 100 աշակերտ-աշակերտուհի ունի Դերբենդի հայոց դպրոցը. ցանկալի էր յուսալ, որ ժողովուրդը սիրով պիտի կպչէր կրթական գործին, իր սրտին մօտիկ համարելով այն, բայց (ամեն տեղ «բայց») ոչ մի տեղ ես չեմ տեսել այսպիսի անտարբեր հասարակութիւն. երեխաներին ուղարկում է դպրոց, առանց հետաքրքրվելու, թէ ինչ են անում:

Նրանք այնպես:

Սեպտեմբերի 21-ին դպրոցում տեղի ունեցաւ դպրոցի բացման հանդէսը. Հրաւիրված հասարակութիւնից ներկայ էին 10—11 տիկնայք ու օրիորդներ և 4—5 պարոններ, մնացածները երեխաներ և աշակերտներ էին. Չը խրատված այս երևոյթից, դպրոցի վարչութիւնը ամսիս 28-ին հրաւիրում է յատուկ հրաւիրատոմսերով ծնողական ժողով, խորհրդակցելու մի քանի կարևոր խնդիրների մասին, ինչպէս օրինակ՝ երեխաների մաքրութիւն-առողջապահութիւնը, դասերի ուշանալը, տնային պարապմունքները և այլն. և ինչ էք կարծում, քանի հոգի կային. 80—85 հոգի, այն էլ որոշված ժամից 1 ժամ ուշ...

Դպրոցը զարմանալի կերպով մեկուսացած է հասարակութիւնից. կարծէք մի ամայի կղզի լինի. ոչ ոք չէ ուզում գնալ, հարցնել, դասաւանդութեամբ հետաքրքրվել, գուցէ և խորհուրդներ տալ... և զարմանալի չէ, որ դպրոցին կից գրադարան-ընթերցարանը փակ է մնացել մի քանի բաղդախնդիր վարիչների պատճառով. չը կայ մէկը, որ հետաքրքրվի. իսկ երեխաները (ոչ հասարակութիւնը) մնում են առանց ընթերցանութեան:

Այս բոլորից ծվ է տուժողը. ինքը հասարակութիւնը յանձին իր երեխաների, իսկ նա այդ գիտակցել անկարող է, քանի որ լոտոյի կարմիր սեղանը և խաղաթղթերը աւելի հրապուրիչ են. կարելի է անթարթ աչքերով և անշարժ նստել ամբողջ գիշերը կարմիր սեղանի առաջ, և ոչ մի րոպէ նուիրել դպրոցին:

Երկու օր առաջ ոմն Նիկողոսեան, ուսանողի տարազով, իրան Թիֆլիսեցի անուանող, գալիս է Դերբենդ և խաբելով մի քանի հարուստների, որպէս թէ 30-ի գիշերը Դերբենդում Աբէլեանն ու Զարիֆեանը (!!) ներկայացում պիտի տան, ծախում է մի քանի տոմսակներ՝ նոյնիսկ լօժայի՝ և անյայտանում. մեր միամիտներն էլ վերցնում են, առանց մտածելու որ այստեղի թատրոններում լօժաներ չը կան, դեռ չեմ ասում այն, որ այս րոպէիս Աբէլեան Թիւրքիայումն է, որովհետև նրանք կարող էին այդ չիմանալ:

Քաղաքավարի գողութիւն, որով ուսանողներն են վարկաբեկվում:

Վաթեան

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

«Մեր Ձայնը» թերթը հաղորդում է, որ սեպտեմբերի 28-ին Նոր-Նախիջևանում կայացած կաթողիկոսական պատուիրակների ժողովը, մասնակցութեամբ 16 պատուիրակների, Բեսարաբիայի թեմի կողմից պատգամաւոր է ընտրել պ. Գէորգ Զուբարին և անձնափոխանորդ՝ պ. Յակ. Բողդանեանին: Նախ քան ընտրութիւնը, պ. Գ. Զուբար յայտնել է, որ ինքը ձայն է տալու ի նպաստ Օրմանեանի: Միևնոյն թերթը հաղորդում է, որ Բեսարաբիայի թեմի առաջնորդի փոխարէն կաթողիկոսի ընտրութեանը մասնակցելու է Նոր-Նախիջևանի առաջնորդական փոխանորդ Մուշէ վարդապետը:

—

Էջմիածնից մեզ հեռագրում են, որ սինօդը Երևանի կաթողիկոսական պատգամաւորի ընտրութիւնը կանոնաւոր ճանաչել չէ:

ԽՈԼԵՐԱ

—

✦ Թիֆլիսում, քաղաքային սանիտարական-բժշկական մարմնի տեղեկութիւնների համաձայն, հոկտեմբերի 3-ին խոլերային բարակն են տարել հիւանդ Եան Եսյալա-օղլուին, 35 տարեկան, որ եկած է եղել Անանուրից:

✦ Հոկտեմբերի 2-ին Թիֆլիսում թէ կենտրոնական հակախոլերային պատուաստման վայրում և թէ չորս բաժանմունքներում ոչ ոք սրսկումներ չընդունեց:

✦ Շուշում եղել է խոլերայի առաջին դէպքը:

✦ Սեպտեմբ. 30-ին Թիֆլիսի սանիտարական հոգաբարձուների նիստում, որին մասնակցում էին նաև սանիտարական-բժշկական տեսուչ բժիշկ Ստեփանեան, դումայական բժիշկները և քաղաքային քիմիկոսը, որոշվեց պարտաւորեցնել սանիտարական հոգաբարձուներին արձանագրութիւններ կազմել և պատասխանատուութեան ենթարկել այն տանտէրերին, որոնց տներում գիշերները արտաքնոցներից շատ վատ հոտ է գալիս ջուրը կտրելու պատճառով, տալ հոգաբարձուներին աղբանոցների ցուցակը, պարտաւորեցնել հոգաբարձուներին երկու շաբաթը մի անգամ ներկայացնել իրանց աշխատանքների արդիւնքը, կրկին դիտել Մադաթեան կղզին և Մուխրանսկու շուկան, գրել էլեքտրաքարշի ընկերութեանը՝ մաքուր պահել գիծը, իսկ պ. պ. հոգաբարձուներին իրաւունք տալ արձանագրութիւններ կազմել,

✦ Հոկտեմբերի 3-ին կայացաւ սանիտարական-բժշկական մարմնի նիստը, մասնակցութեամբ քաղաքային վարչութեան անդամների, դումայական բժիշկների և սանիտարական հոգաբարձուների: Յատուկ մասնաժողովը զեկուցեց, որ Պետերբուրգի բժշկական խորհուրդը առաջարկել է պարտադիր անել տալ հակախոլերային պատուաստումները ազգաբնակութեան համար:

Մասնաժողովը քննելով այդ հարցը, կազմել է մի նախագիծ, որի համաձայն կարելի է տարեկան պատուաստումներ կատարել 8,000 հոգու վրայ, և դրա համար հարկաւոր կը լինի ծախսել 3220 րուբլի:

Մասնաժողովը նաև զեկուցեց այն հիմունքները, որոնցով կարելի է գլուխ բերել այդ բանը:

Խորհրդակցութիւնը որոշեց մասնաժողովի զեկուցագիրը քննութեան առնել աւելի մանրամասնօրէն գալիք անգամ:

✦ Երէկ, երեկ. ժամը 6-ի մօտերը, Ֆոմինսկայա փողոցում, Ջարջիմանովայի տանը խոլերային նշաններով հիւանդացաւ Ելենա Մուրադեանը, 15 տարեկան: Հիւանդին տարան անմիջապէս խոլերային բարակը:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Վաղը, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 7-ին, կովկասագիտական բարձր դասընթացքներում տեղի կունենայ Բագրատ Խալաթեանի եօթերորդ դասախօսութիւնը Առաջաւոր Ասիայի մասին (Հռոմի հետ մղված պատերազմների վախճանը. հայկական և պարսկական Արշակունիները): Դասախօսութեան ժամանակ ցոյց կը տրվեն պատկերներ մոգական լապտերներով:

✦ Թիֆլիսի նահանգապետը թոյլատրել է վրաց գրասիրաց ընկերութեան նախագահին՝ վրաց բանաստեղծ իշխ. Ակակի Ծերեթելու 50-ամեայ գրական գործունէութիւնը յաւերժացնելու համար նոյեմբերին կազմել յոբելեանական հանդէս:

✦ Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուն դիմել է Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան, խնդրելով Շամխալեանի կտակած տներից մէկը, որ գտնվում է Լերմոնտովսկայա փողոցում, զիջել 3-րդ արական գիմնազիայի համար:

✦ Մտադրութիւն կայ վերացնել երկրագործութեան և հողային բարեկարգութեան գլխաւոր կառավարչի Կովկասի լիազօրի պաշտօնը:

✦ Վաղվանից սկսվում են հայկական դրամատիքական ընկերութեան ներկայացումները: Այս տարի խումբը շատ թոյլ է:

✦ Թիֆլիսի մէջլիսների նորընտիր աւագ Ապրեսմովը հրաժարական է տուել ընտանեկան հանգամանքների պատճառով: Այժմ մնում է կամ աւագ ճանաչել նրա կանդիդատ Վ. Ի. Առաքելեանին, կամ նոր ընտրութիւններ կատարել:

✦ Հոկտ. 2-ին կայացաւ կովկասեան տնայնագործական ընկերութեան նիստը, ուր որոշվեց՝ միջնորդութիւն յարուցել 41,000 րուբլի յատկացնելու Կովկասի զեմստվային գումարներից Մուշտայիդ այգում արքունական հողի վրայ մանելու և ներկելու արհեստանոց բանալու համար:

✦ Ներկայումս երկրագործութեան և հողային բարեկարգութեան գլխաւոր վարչութեան մէջ մշակվում է մի նախագիծ, որի համաձայն Ռուսաստանը բաժանվելու է գիւղատնտեսական րայօնների: Ի միջի այլոց վճռված է, որ Անդրկովկասը մի գիւղատնտեսական րայօն կազմէ:

✦ Մի անգամ ևս Կուր գետի ջուրը անալիզի ենթարկելով գտել են, որ նրա մէջ խոլերային վիբրիոններ բոլորովին չը կան:

✦ Այսօր, կիրակի, նշանակված է Մողնու ծխական հոգաբարձութեան ընտրութիւնը:

✦ Արտասահմանում գումարված սառցային հարցով զբաղվող համագումարը վերջացաւ սեպտեմբերի 30-ին: Մեր թերթի խմբագիր Ա. Քալանթար, որ, ինչպէս յայտնի է, երկրագործութեան դեպարտամենտի կողմից ուղարկված էր մասնակցելու այդ կոնգրէսին իբրև ներկայացուցիչ Ռուսաստանի կողմից, վերադառնալով Պետերբուրգ, զեկուցանելու է մինիստրութեանն իր միսսիայի հետևանքների մասին: Ապա Ա. Քալանթար Պետերբուրգից կը գայ Թիֆլիս:

✦ Դ. Թամամշեանի կտակակատար իշխ. Արամեւիք տեղեկացրել է քաղաքային վարչութեան, որ շուտով նա քաղաքի գանձարկղը կը մտցնէ 32 հազար րուբլու 4% -ային ընտաներ, որոնց տոկոսիքով բարձր կրթական հաստատութիւններում թոշակաւորներ են հաստատվելու, ծախսելով իւրաքանչիւրի վրայ 600 րուբլի տարեկան:

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մէջ միտք է յղացել նոր պարտէզ շինելու Արաս-Արադեան հրապարակում:

✦ Ամսիս 2-ի երեկոյեան կայացած ժողովրդական համալսարանի սեկցիաների հաւաքական ժողովը ընտրել էր բանւորներից մի-մի ներկայացուցիչ իւրաքանչիւր ազգութիւնից, որոնք ներկայացան անցեալ ուրբաթ երեկոյեան քաղաքային տանը կայացած այն կոմիսիայի նիստին, որը կազմված է Զուբալովի անունով ժողովրդ. տունը կառավարելու: Բանւորները սեկցիաների անունից խնդրեցին կոմիսիային, որ նա նախ կարգադրէ ժողովրդական տան դուռը բանալու կիրակնօրեայ դասախօսութիւնների համար հինգ պյժմեանից, և երկրորդ՝ պարզայում տունը պաշտօնապէս բանալուց յետոյ՝ շաբաթական 3—4 օր զիջէ ժողովրդական համալսարանի վարչութեան տրամադրութեան տակ, հանրամատչելի դասախօսութիւններ կարդալու և ներկայացումներ տալու: Կոմիսիայի անդամները սիրով ընդունելով այդ համեստ պատգամաւորութեան գովելի առաջարկը, խոստացան բաւարարութիւն տալ նրան:

✦ Այսօր, ամսիս 5-ին, Աւճալեան լսարանում հայ «Դրամատիկ-Գեղարուեստ» սիրողների խումբը կը ներկայացնէ «Զոհի փոխարէն զոհ» դրաման 3 գործողութեամբ, հեղ. Դանչենկոյի, և «Ճարահատեալ ղէյասան» վօդեվիլը, հեղ. Տէր-Դաւթեանի: Սկիզբն է ցերեկվայ ժամը 12-ին: Տեղերի գները 5—25 կոպէկ:

✦ Այսօր, առաւօտեան ժամը 11-ին, Թիֆլիսի 3-րդ արական գիմնազիայում նշանակված է մի ժողով, ուր ընտրվելու են ծնողական խորհրդի անդամներ:

✦ Հոկտեմբերի 2-ին, մէջլիսների վարչութեան մէջ, որբերի դատարանի անդամներ ընտրվեցին Մակար Զմշկեան, Բէլեայեվ, իսկ թեկնածուներ՝ Ն. Նարիմանեան և Ա. Ծատուրեան:

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Բագուի նահանգական դատարանից մօտ օրերս գողացվել է տ. Շիշլեաննիկովայի յարուցած գործը իր հաւատարմատար Կ.-ի դէմ մի քանի հազար րուբլիների վատնումի համար: Այդ աղաղակող գործի մասին յանձնարարված է 2-րդ մասի քննիչին կրկին անգամ քննութիւն կատարել: Ինչպէս հաղորդում են, տ. Շիշլեաննիկովան պօստով սպառնական նամակներ է ստացել, որտեղ առաջարկում են նրան հեռանալ Բագուից: Պատճառը, ի հարկէ, վերոյիշեալ դատաստանական գործն է:

✦ Սեպտեմբերի 27-ին խուզարկու ոստիկանութեան գործակալներից մէկը անցնելով Մօլոկանի այգու միջով նկատում է մի անծանօթ մարդու, որը իրան կասկածելի է թւում: Անծանօթին խուզարկելով գտնում է նրա մօտ, բացի ատրճանակից, 8 հատ կեղծ վկայականներ անցագրեր ստանալու համար: Գնալով կալանաւորի բնակարանը խուզարկելու, այնտեղ ևս գտնում են 8 նոյնանման վկայականներ: Այդ վկայականներից 12-ը կնքված էին Սէյնախի գիւղական վարչութեան կնքով, իսկ միւսները առանց կնքելու: Ազգանունների տեղերը թողել էին առանց գրելու, որպէսզի ցանկացած մարդու անունով էլ կարելի լինի անցագիր ստանալ: Կալանաւորը Ղուբայի բնակիչ Լ. Ղօրղանեանն է, 22 տարեկան, որի եղբայրը՝ Ալէքսանդր Ղօրղանեանը ծառայում էր Ղուբայի գաւառի Դիվիչի պրիստաւի մօտ գրագրի պաշտօնում:

Ատրճանակ պահելու նա թոյլտուութիւն էր ստացել: Լ. Ղօրղանեանը առայժմ կալանաւորված է պահվում: («Б.»)

ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

✦ Բագուի մահմեդականների «Նիջաթ» կրթական ընկ. թատրոնական սեկցիան իր վերջին նիստերից մէկում որոշել է բանալ ձմերային սեզոնը և ներկայացումներ տալ ամեն շաբաթ: Առայժմ նա ընտրել է 32 պիէսա, որոնց թւում Շեքսպիրի, Շիլլերի և ուրիշ կլասիկների թարգմանութիւնները: Սեկցիայի դերասան-դերասանուհիների խումբը բաղկացած է մօտաւորապէս 20 հոգուց:

✦ Արդահանից (Կարսի շրջան) գրում են «Թազա-Հէյաթին». «Մօտ օրերս մեզանում տեղի ունեցաւ մուսուլմանական «Նեշր-Մաարիֆ» կրթական ընկերութեան տեղական բաժանմունքի բացումը: Բացման հանդէսից յետոյ կատարվել է վարչական անդամների ընտրութիւնը. Նախագահ է ընտրված առաջին Պետական Դումայի անդամ Զաքարիա-բէգ Աջարսկին, անդամներ՝ գաւառապետի օգնական գնդապետ Հասան-աղա Կուլուշեվ, անտառային բեվիզոր Իսմայիլ-բէգ Հաջիեվը, դատաստանական պրիստաւ Իսմայիլ-բէգ Վեզիրով և վաճառական Դադաշ-աղա Թարվերդիեվ»:

✦ Բագուի Թուրք հասարակութիւնը ընտրել է ներկայացուցիչներ, որոնք միջնորդութիւն են յարուցել քաղաքային դումայի առաջ հին մաքսատան ետևում գտնվող մզկիթը, որ գրաւված է մաքսատան կարիքների համար, վերադարձնելու հասարակութեանը: Այդ միջնորդութիւնը քննութեան պէտք է ենթարկվի քաղաքային դումայում:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

✦ Սարատովում նահանգապետի կարգադրութեամբ փակված է գործակատարների ընկերութիւնը, որ ունի սեփական տներ, առևտրական դպրոց, գրադարան:

✦ Այժմ պարզվում է, որ մօտ ժամանակներս թոյլատրված Արմաւիր-Տուապսէի երկաթուղային գծի կառուցումը յետաձգվում է երկար ժամանակով, որովհետև շինելու համար միջոցներ չը կան և, ըստ երևոյթին, այդ գծի կառուցման համար տեղի ունեցած ուսումնասիրութիւնները կատարվել էին տեղական ազգաբնակութիւնը հանգստացնելու նպատակով:

✦ Տաշկենդում դադարեցրել է իր պարտքերի վճարումը «Եղբ. Եալաշեֆների» մանուֆակտուրային խոշոր ֆիրման: Պասսիվը կազմում է 1,200,000 րուբլի:

✦ Կերչում նորից է կրկնվել յարձակումը խոլերային հիւանդներ տեղափոխող սանիտարական կառքերի վրայ: Մի դէպքում ամբոխը սաստիկ կերպով ծեծել է սանիտարին, մի այլ տեղ՝ կառապանին, ըստ որում վերջինից խօսք են առել, որ նա այլ ևս խոլերային հիւանդներ չի վերցնի տեղափոխելու:

✦ Նովօրոսսիյսկ քաղաքի երեք հաշտարար դատաւորների մօտ կատարված «իրական ապացոյցների» ու նամականիշների գողութիւնը առիթ է տուել խուզարկելու հաշտարար դատաւոր Տերենեցկի-Կլիմովիչի բնակարանը: Խուզարկութեան ժամանակ գտել են նամականիշներ: Տերենեցկին բացատրել է, որ նա պոկում էր չը կնքված նամականիշները խնդիրքների վրայից և իւրացնում, իսկ խնդիրքների վրա կպցնում էր հին, կնքված նամականիշներ: Նա կալանաւորված է: («Бирж. Вѣд.»)

ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

✦ Մոսկվայի յայտնի բարեգործ Շելապուտինը ուղարկել է Մոսկվայի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձութեանը մի գրութիւն, որով յայտնում է, որ ինքը ցանկանում է նուիրել 700 հազար րուբլի՝ կառուցանելու երկու շինութիւն, մէկը՝ իր որդու անունով բացվելիք ռէալական դպրոցի, իսկ միւսը իրա, նուիրաբերողի, անունով բացվելիք մանկավարժական ինստիտուտի համար: Վերջինս ընդունելու է միայն 30 հոգի, բարձրագոյն դպրոցաւարտ երիտասարդներից: Դասընթացը լինելու է երկամեայ: Իւրաքանչիւր ունկնդիր ստանում է պատրաստի բնակարան ինստիտուտում և, բացի դրանից, կառավարչական նպաստ տարեկան 900 րուբլի: Ինստիտուտի նախագիծը արդէն ուղարկված է Պետերբուրգ, ներկայացնելու Պետական Դումայի քննութեանը առաջիկայ նստաշրջանում: («Бирж. Вѣд.»)

✦ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի օգնական Գէօրգիեվսկին վերջացրել է միջնակարգ դպրոցների համար պատրաստվող նոր կանոնադրութիւնը, որով բոլորովին վերացվում են ռէալական դպրոցները, իբրև միջնակարգ դպրոցների առանձին մի տիպ: Մնալու են միայն գիմնազիաները, որոնց համար, ի նկատի առնելով նրանց միացումը ռէալական դպրոցների հետ, նոյնպէս մշակված է առարկաների դասաւանդութեան նոր կարգ: «Нов. Русь»-ի ասելով այդ կանոնադրութիւնը մօտ օրերս առաջարկվելու է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի խորհրդի քննութեանը և ապա արդէն մինիստրների խորհրդին:

✦ Սեպտեմբերի 23-ին, Պետերբուրգի համալսարանի պրոֆեսորների արտակարգ նիստից յետոյ, պրոֆեկտոր պրոֆ. Բրաունը ներկայացել է Պետերբուրգի քաղաքապետին, որը, պրոֆեսորի հետ խօսելիս, բացատրել է, որ ուսանողներին աքսորելու մասին տարածված լուրերը առ այժմ ոչ մի հիմք չունեն: Ամեն ինչ կախված կը լինի համալսարանական անցքերի ապագայ դասաւորութիւնից. իսկ առ այժմ ընդհանրապէս ոչ ուսանողների վերաբերմամբ և ոչ էլ մասնաւորապէս հրէայ-ուսանողների վերաբերմամբ բռնաբարական միջոցներ ձեռք չեն առնվի: («Б. Вѣд.»)

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

(Հեռագրով)

Էջմիածին, 4 հոկտեմբերի

Խնդրեմ տպել, որ «Փորձի» 18-րդ համարում լոյս տեսած ապօրէն վերատուգիչ յանձնաժողովի յերիւրած զեկուցագիրը լի է անամօթ ստութեամբ և վրդովեցուցիչ ինսինուացիայով, միակ նպատակով՝ որ հարկադրեն ինձ հեռանալ և իրանք գրաւեն տեղս, որովհետև ես քննիչ 3 վարդապետներից ոչ մէկին ճեմարանում պաշտօն չեմ տուել, չը նայած նրանց յամառ ձգտումներին և տեղապահի բազմադիմի բանաւոր և գրաւոր առաջարկութիւններին: Պօստով կուղարկեմ մանրամասն հերքում, թէև համոզված եմ, որ ընթերցողները առանց դրան էլ չեն հաւատայ տխրահռչակ վարդապետների կեղտոտ ինսինուացիաներին, որոնց ոգևորում են վանական վարիչները և որոնք, յամօթ մեր, գտել են հովանաւորներ մամուլի մէջ:

Ճեմարանի ռեկտոր՝ Մինաս Բերբերեան

—

(Հեռագրով)

Բագու, 3 հոկտեմբերի

«Փորձ» թերթի հեռագիրը Սահակեանի հետ ունեցած միջադէպի մասին, որին «Баку» լրագրի խմբագրութիւնը ընդունել է իմ միջոցով, ներկայացնում է մինը այն բազմաթիւ ստայօդ տեղեկութիւններից, որոնք յերիւրվում են յայտնի խմբի անձանց կողմից, և որոնք սակայն երբեք չեն պատասխանում ինձ իրանց ստութիւնը երևան հանելուց յետոյ:

Գ. Ենգիբարեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐԻՑ

—

✦ Մուրադ բէյի ընթացքը.—«Berl. Tag.»-ի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը հետևեալը հաղորդած է իր լրագրին, ըսելով որ ստոյգ աղբիւրէ քաղած է. «Մուրադ բէյ, կրօնաւոր Ջէմիլ Մոլլա և Նադիֆ Սուրուրի ստէպ գաղտնի գումարումներ կունենան Ջէմիլ Մոլլայի քէօշկին մէջ՝ Սկիւտար: Առանց նպատակն

է խռովութիւն մը ծագեցնել՝ սահմանադրական զրութեան դէմ յետադիմական շարժում մը առաջ բերելու համար։ Մտադիր են, այդ նպատակը իրագործելու համար, բանտէն արձակուած ոճրագործները իրենց գործիք ընել և բաւական դրամ ծախսել։ Ֆրանսական հպատակ Պետրօ անուն անձը, որ ծանօթ աւազակ մը և գողօնաթագոյց մըն է, բանակցութեան միջնորդ կըլլայ յետադիմականներուն և դատարկապորտներուն միջև։ Կըսուի թէ այդ երեք անձերը մօտէն յարաբերութիւն ունին պետական պաշտօնարաններուն հետ։ Իշխաններէն մէկը տեղեակ է եղեր այդ բոլոր պարագաներուն։ Ուրիշ զրոյցի մը նայելով այն 30—50 բռնակիրները, որոնք յայտարարած էին թէ քարափը իրենցն է, վինուորներու կամ ոստիկաններու միջոցաւ իրենց երկիրները պիտի ղրկուին։ Մուրադ բէյի հրատարակած այն լուրը, թէ զօրանոցներուն վրայ մատուռներ պիտի աւելցուին, կապուցանէ «Միզանի» ընթացքը։ Այդ լուրը, որուն շատ շուտով կրնայ հաւատալ ժողովուրդը, կարելի է թէ անհամաձայնութիւններ առաջ բերէր բամազանի մէջ։ «Միզան» լրագիրը, որ բռնակալութեան օրերուն վերադարձին կը ծառայէ, նոր գաղափարներու դէմ յարձակողական յօդուածներ կը հրատարակէ»։ («Արևելք»)

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

3 նոյեմբերի

[illegible]

ՓՈԼՏԱՎԱ. Պետական Խորհրդի անդամ ընտրվեցին Ալ. Դավ. Մտարեցկին, 66 տարեկան, նախկին ազնուականութեան պարագլուխ, աւարտել է զինուորական դպրոցը. և Մօրխտ Կոստ. Կոչենեվսկին, 69 տարեկան, ազնուականութեան պարագլուխ,

համալսարանաւարտ՝ երկուսն էլ աջակողմեաններ են։

ՉԵՐԴԻՆ. Զեմստվոյին գաւառական ժողովը, որոշելով գաւառում պարտադիր ուսում մտցնել, բանալով ամեն տարի տաս տարվայ ընթացքում տասնչորս դպրոց, միջնորդում է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան առաջ ամեն տարի 45,540 րուբլի յատկացնել 14 նոր դպրոցներ բանալու և եղածները ընդլայնելու համար և 51,500 րուբլի 6 նոր դպրոցական շէնքեր կառուցանելու համար։

Ժամ. խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԽԱՄԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

[illegible]

Վճարը 50 կ.։ Ջրաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նախամարդեան

Լ. Լեալէճի լաբօրատօրիայի Օռլէան քաղաքում (Ֆրանսիա)

ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵՇԱՆԻ

(Iodhyrinc du d-r Decshamp)

ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ

ՃԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փառաւոր հետևանքներով։ Բժշկապետ Դեշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. Նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբում։ Բժշկապետ Դեշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար։ Հեռացնում է չաղութիւնը աստիճանաբար, շատ կարճ ժամանակամիջոցում։ Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղահատներ, արժէ 4 ր. 25 կոպ.։ Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։

Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում

Торговый домъ ЛЮКСЕМБУРГЪ и К-о, Варшава. Журавья 40.

(19, 29, 9, 19) 36051 4—2

Продолжается подписка на 1908 годъ

на ежедневную, прогрессивную газету

„СЛОВО“

выходящую въ С.-Петербургѣ въ изданіи и подъ редакціей М. М. ѲЕДОРОВА

Государственная Дума съ подробными (по стенограммамъ) отчетами объ ея засѣданіяхъ.

Въ газетѣ принимаютъ ближайшее участіе:

С. А. Адріановъ, К. К. Арсеньевъ, С. Н. Булгаковъ. Н. А. Бердяевъ, А. Васильевъ, А. Вергежскій, Н. М. Волковыскій, В. С. Голубевъ, Д. К. Градовскій, И. В. Жилкинъ, А. В. Карташевъ, Максимъ Ковалевскій, А. Ѳ. Кони, проф. Несторъ Котляревскій, П. И. Люблинскій, проф. А. Погодинъ, ВЛ. А. Поссе, Д. Д. Протопоповъ, М. А. Славинскій, Старый земецъ, Н. Б. Струве, В. Г. Танъ (Богоразъ), П. А. Тверской, кн. Е. Н. Трубецкой, Н. И. Фалѣевъ, Д. В. Философовъ, Г. Н. Штильманъ, А. Е. Яновскій, Л. Н. Яснопольскій, М. М. Ѳедоровъ и друг.

Въ литературно-художественномъ отдѣлѣ принимаютъ участіе:

А. Блокъ, В. Брюсовъ, П. Д. Боборыкинъ, Л. Я. Гуревичъ, Сергѣй Городецкій, И. И. Лазаревскій, В. Лихачевъ, Тадеушъ Налопинскій, Н. Рерихъ, А. Рославлевъ, Ѳедоръ Сологубъ, Дмитрій Цензоръ, Чужъ-Чуженинъ, Георгій Чулковъ, Ольга Чумина (Оптимистъ) и друг.

Подписная цѣна

на 1 годъ 12 руб., 6 мѣс.—6 р., 3 мѣс—3 р., 2 м—2 р. 15 к., 1 м.—1 р. 10 к. Для учащихся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ, волостныхъ и сельскихъ обществъ, сельскаго духовенства, учителей и учительницъ и фельдшеровъ на годъ 8 р., на 6 мѣс.—4 р., 3 м.—2 р. 25 к., 2 м.—1 р. 50 к., 1 м.—80 к.

Подписка принимается въ Главной Конторѣ, С.-Петербургъ Невскій д. 92.

Для ознакомленія номеръ газеты высылается безплатно.

3—2

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

կարդալ, գրել և խօսել սովորեցնում են 8 ամսում տեսական և գործնական դրագկարդալ, ... մունքների միջոցով. ամսական 5 ր.։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամեն օր 10—12 և 4—7 ժամը։

Միքայէլեան պրօսպեկտ տուն № 24/4

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութ. կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ

(օ. մ) 20—13

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

Առաջիկայ կիրակի, նոյեմբերի 5-ին, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցում նշանակված է ծխականների վերջնական ընդհանուր ժողով, որ կը կայանայ քանի ծխականներ և ներկայ լինեն. ժողովի պարապմունքի առարկաները լինելու են՝ 1) քննութիւն հաշւի ծխական հոգաբարձութեան Գայիանեան դպրոցի 1907 և 1908 տարվայ համար, 2) քննութիւն նախահաշւի 1908 և 1909 թ. համար, 3) ընտրութիւն չորս հոգաբարձուների և 4) զեկուցում վերատեսուչ յանձնաժողովի։

Սիմէօն աւագ ք. Զմշկեան

Երեցփոխ՝ Բ. Տէր-Յակոբեանց

2—2

Վարդաշէն գիւղի հայոց դպրոցի համար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

ռուսերէնի և ձեռագործի մի ցենզաւոր

ՎԱՐԺՈՒՀԻ

24 դաս 400 ր. ռոճիկով. և Զարքեանդ գիւղի Նորաբաց դպրոցի համար մի ուսուցիչ 350 ր. ...

[illegible]

2—2

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՅԼՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

[illegible]

Գինն է 1 Ր. 50 Կ.

10—8

Հոգեկաւոր են

ՌՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

[illegible]

Բ Ժ Ի Շ Կ

Գ. Ն. ՄԱՐԱՔԵԱՆ

[illegible] ...ռանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։

Հիւանդների ընդունելութիւնը { 12—1 առաւօտեան; 5—6 երեկոյեան

Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ծավճանիձէի։

100—28

УГОЛЬ

КУЗНЕЧНЫЙ, ПАРОВИЧНЫЙ, ПЛАМЕН., АНТРАЦИТЪ, КОКСЪ.

ЦѢНЫ ОПТОВЫЯ.

А. БРАУХЛИ, Харьковъ.

(ա. օ.) 52—23

ԺԱՄԱՑՈՅՑ KAVALIER

Ընդառաջելով գնորդների ցանկութեան ունենալ ճիշտ և խակական ժամացոյց էժան գնով, մենք վճռեցինք տալ 3 ր. 95 կ.-ով տղամարդկանց բաց տափակ ժամացոյց «KAVALIER», վերջին կատարելագործութիւններով ժամացոյցային մեխանիզմի մէջ։ Կորպուսը փայլուն մուգ կապոյտ գոյնի է։ Ցիֆերբլատը մետաղական ոսկեզօծված կամ արծաթազօծված։ Սլաքների ուղղութիւնը՝ գլխի վրա։ Ընթացքը՝ խնամքով ստուգված, որի մասին տրվում է երաշխաւորութիւն։

Պատուէրներ կատարվում են անմիջապէս պահանջը ստանալուց յետոյ։

Առաքման համար վերցվում է գնորդներից { Եւրոպական Ռուսաստան 50 կոպ.; իսկ Ասիական » 75 կոպ.

Պատուէրները ուղարկել՝ Торговому дому

Московскій Центральный Складъ Часовъ.

Москва, д. Виноградова № 126.

Յ. Գ.—Կանխավճար ուղարկողներին, դրամով կամ մարկաներով, ձրի տրվում է ժամացոյցի շղթայ տղամարդի կամ կնոջ։

(հ. կ.) 30—22

ԺԱՄԱՑՈՅՑ ԵՒ ՍԱՇԵԼԻ

ԱՄԵՆՔԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԻՐԵՐ

Մոսկվայի Ժամացոյցների Կենտր. Պահեստը

ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ Է 150 իրեր միայն 8 ր. 95 կ.

1) Անգլիական սև պողպատէ տղամարդկանց կամ կանանց բաց ժամացոյց։ Ժամացոյցի մեխանիզմը պատասխանատու շինուածք է և պարգևատրվել է ժամացոյցի համաշխարհային ցուցահանդէսում։ Լարվում է առանց բանալիի (ռեմօնտուար)։ Ժամացոյցը բանում է րոպէ առ րոպէ, որի համար երաշխաւորութիւն է տրվում. 2) Տղամարդկանց կամ կանանց նորաձև պարանոցի շղթայ. 3) Գեղեցիկ տեսքի բրելօկ. 4) Ժամացոյցը գողացվելուց ազատ պահող գործիք. 5) Անգլիական լաւագոյն պողպատէ ածելի. 6) Ածելիաման. 7) Նիկէլի փոքր թաս սապօնի համար. 8) Վրձին սապօնվելու համար. 9) Սապօնի փոշու արկղիկ. 10) Թաւշեայ շպարի արկղիկ. 11) Կարապի բմբուլից փնջիկ շպարվելու համար. 12) Ցանկացողներին ածելիի և իր պարագաների փոխարէն կարող ենք ուղարկել կանացի նորաձև բրօշկա և մի զոյգ պարիզեան գոհարազարդ ականջօղեր. 13—14) Տուալէտի արդուզարդարանք, բաղկացած հայելիից, սանրից և կօշիկներ կոճկելու կարթից. 15—19) Գարնիտուր, բաղկացած կրծքի 2 և մանժէտի 3 արտասահմանեան աշխատանքի զապօնկաներից «Մօդերն» ոճով, կամ թէ սրա փոխարէն կանանց սանրեր. 20) Ամերիկական գրպանի մկրատ. 21) Գրպանի դանակ. 22—24) Գրպանի մատիտ և գրիչ. 24) Ճանապարհորդական գրպանի թանաքաման. 25) Պարիզեան ստերէօսկոպ մեծացնող ապակիներով. 26—75) 50 լուսանկարչական գողտրիկ նկարներ ստերէօսկոպի համար. 76—100) 25 Carte postale, բաց նամակներ գեղեցիկ լուսանկարներով, որոնք կարող են մի ալբոմի զարդը դառնալ. 100—125) 25 լաւագոյն պօստային թուղթ. 126—150) 25 այդպիսի ծրար։ Բոլորի համար միայն 8 ր. 95 կ.։ Նոյն իրերը, խուլ ժամացոյցով—1 րուբլով թանգ, այսինքն 9 ր. 95 կ., իսկ արծաթեայ խուլ ժամացոյցով միայն 16 ր. 95 կ.։

Ինչպէս տեսնում էք, սրանից էժան չէ կարող լինել։

Ուղարկվում է ետ վերադիր վճարով

Ծրարելը ձրի։ Գործադրութիւնը օրինակելի։ Ուղարկելու համար յաւելեալ առնվում է Եւրոպական Ռուսաստան՝ 65 կ., իսկ Ասիական—95 կ.։

Լաւութեան լիակատար երաշխաւորութեամբ.

Պատուէրները հասցէագրել

Московскій Центральный Складъ Часовъ

Խնդրում ենք չը խառնել վարչութեան ֆիրմաների հետ.

Москва, домъ Виноградова, № 126.

P. S. Փողով կամ նամակադրոշմներով գրաւական ուղարկողներին իբրև նուէր ուղարկվում է գեղեցիկ բրօշ փողպատի (գալստուկի) համար։

(կ. հ.) 36—21

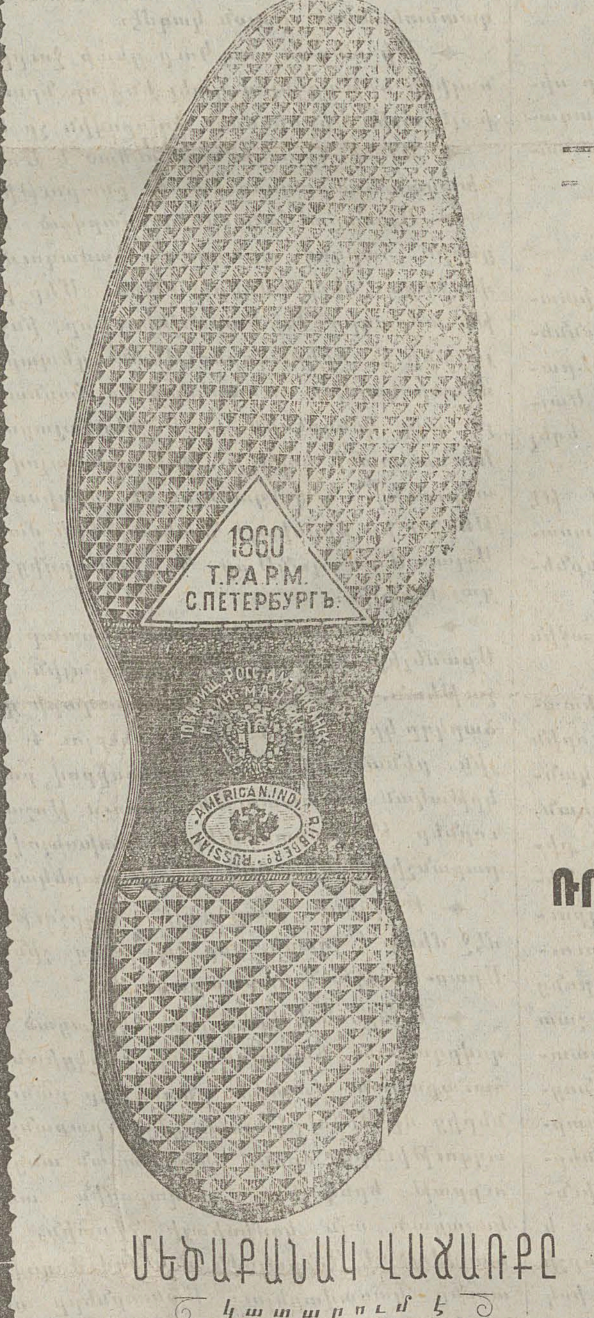

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ կատարում է

„ԼԵՈՊՈԼԴ ՆԵՅՇԵԼԼԵՐ“ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

1865 թ. 1870 թ. 1882 թ. 1896 թ.

ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐ

1860. Т.Р.А.Р.М. С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Իսկականները միայն այս դրոշմով

ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՌԵԶԻՆԻ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿ. Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ

ԼՐԻՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՂԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ, ՌԻԳԱՅՈՒՄ, ԿԻԵՎՈՒՄ, ՎԻԼՆԱՅՈՒՄ, ԽԱՐԿՕՎՈՒՄ, ՕԴԵՍՍԱՅՈՒՄ, ՌՕՍՏՕՎՈՒՄ Դ/Վ, ԿԱԶԱՆՈՒՄ, ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿՈՒՄ, ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳՈՒՄ, ԻՐԿՈՒՏՍԿՈՒՄ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՏԱՇԿԵՆՏՈՒՄ, ՍԱՐԱՏՕՎՈՒՄ

Նիժեգօրօդեան և Իրբիտեան տօնավաճառներում

50—17

Электропечатня Н. Г. Аганьянцъ Полицейская. 7.